

nr. 1, mars 2009

UDPOSTEN

Husorgan for utenriktjenesten

Odd Gunnar Skagestad

En byvandring på
7. juniplassen

En byvandring på 7. juniplassen

ET NYBYGG, signert arkitektkontoret Snøhetta, har reist seg på 7. juniplassen. Her vil det stå til ære for et skirenn som skal finne sted i byen vår i det Herrens År 2011. Deretter skal det forsvinne, sier de som har greie på slikt, og som attpåtil hevder å tro på det. Men her står det nå, og har forlengst – takket være UDpostens redaktør – fått kallenavnet «Smørebusen».¹

SYVENDE JUNIPLASSEN! Om den bærer sitt navn med rette, er ikke godt å si. Strengt tatt bærer ikke plassen noe som helst, ikke engang sin egen grunnflate. Slik plassen i nyere tid har fremstått, er den en fullt ut kunstig konstruksjon, båret oppe av underjordiske stålbein, buer, søyler og stender. Det som tilsynelatende går for å være bakkenivå, er i virkeligheten taket over vestibylen, venterommet og ekspedisjonslokalene for Nationaltheateret jernbanestasjon.

Hva møter en vandrer som måtte ha forvillet seg hit etter å krysset trikkesporene i Drammensveien (unnskyld, nå: *Henrik Ibsens gate*)? På sommerstid vil hans eller hennes blikk sveipe over en stor, åpen og forblåst flate i glatt, lys betong. Flaten skråner svakt ned mot en bred, men delvis felferdig trapp som fører videre ned mot Haakon VII's gate, med utsikt mot Rådhusplassen og Akershus slott og festning. Et godt tomrom av en plass, blottet for naturlig vegetasjon, men forsøksvis møblert med sittebenker og potteplanter, eller rettere sagt noen bortkomne betong- og aluminiumskasser med litt jord og grønt oppi. Og, ikke å forglemme, midt på plassen, en mørk granittsokkel med en bronsestatue av en barhodet kong Haakon VII, signert billedhuggeren Nils Aas. Vel ikke det mest inspirerte verk fra denne begavede kunstnerens hånd, men monumentet har nå stått der siden 1972. Lenge nok til at det er blitt et akseptert og nesten kjært trekk i bybildet. Ved nordenden av plassen lå engang et etablissement som kaltes Kongeterrassen. Et tappert men nederlagsdømt forsøk på å drive utendørsrestaurant i et værhardt og nitrist ingenmannsland. Kongeterras-

sen er borte nå. Mange av våre yngre kolleger kan knapt minnes at 7. juniplassen noensinne har sett annerledes ut.

Men det har den. På 1960-tallet rommet plassen en litt slitent utseende, gressbevokst jordteig, som med noe velvilje kunne kalles en plen. En mainatt i 1966 skulle plassen også bli åsted for den mest dramatiske hendelsen i de norsk-britiske forbindelser siden Den Annen Verdenskrig. I Oslo ble det arrangert *Britisk Uke* med innlagt handelsmesse, og på 7. juniplassen hadde man reist en gild utstillingspaviljong. «Timingene» var ikke heldig – blant norske eksportører hersket en heller sur stemning etter at Storbritannia nettopp hadde innført en ekstraordinær importavgift i strid med EFTA-reglene. Unfair og usporty, – *Pefidious Albion!* Og det hjalp ikke engang det spor at EFTA's Sterke Mann, Norges handelsminister Kåre Willoch, leste britene teksten som bare han kunne det. Blant dem som ble rammet av avgiften var en forretningsmann som ikke kunne styre sin forbitrelse. Han satte i stedet – i nattens mulm og mørke – fyr på paviljongen, som brant ned til grunnen. En sotete flekk på 7. juniplassens historie...

Men nabolaget har mer å by på. Nettopp her, på brinken mellom den fordums Drammensveien og Ruseløkkveien, kneiser Det Kgl. Norske Utenriksdepartement. Med selvsikker grådighet legger departementet beslag på to (ja, undertiden tre) kvartaler av hovedstadens flotteste tomt. Her lå i sin tid Kristianias mest belastede og beryktede slumstrøk, på folkemunne kalt «Røverstatene» eller «Algier og Tunis». Etter gamle bilder å dømme

¹ Enhver antydning om at betegnelsen skulle bero på at kåkens plassering skyldes noen form for smørekultur, må avvises som grunnløs og ondsinnet.

fra en svunnen tid. Ikke som døde skall, men som levende institusjoner som vitner om kontinuitet og historiebevissthet. Norsk kulturpolitikk anno 2009 går ut på å fylle opp Bjørvika og Vestbanetomten med nye såkalte «signalbygg» samtidig som eksisterende, æreverdige institusjoner (Nasjonalgalleriet, Historisk Museum, Munch-muséet, Deichmanske bibliotek osv.) raseres, og de praktbygninger som har huset dem, dømmes til forfall. Historieløshet er blitt vårt mantra, vår smule kulturarv går ad helvete hen. I et slikt perspektiv fremstår plasseringen av Smørebua rett andsynes hovedinngangen til selveste UD som et relativt uskyldig uttrykk for vår nasjonale selvforståelse. Kanskje gir den 7. juni plassen et litt *harry* preg. Men hører ikke nettopp

ikke bare en fattigslig, men gjennomført luguber bebyggelse, som imidlertid forlengst har veket plassen for byens mest prangende bygningsmasse. En bygningsmasse som, sammen med brinken som den ligger på, har fått det fornemme navnet *Victoria Terrasse*. Mer om denne i et annet nummer.

EN KALD VINTERSOL stryker oss blidt om kinene. Sneen knirker under Gore-Tex-skoene mens vi griper oss i å kaste et nytt blikk på Smørebua. Hvorfor går noen ulmende assosiasjoner plutselig til skjebnen som rammet den britiske paviljongen? På dette selvsamme stedet har nå Smørebua fått plass, som et forvarsel om en begivenhet som skal komme. Et vardøger som forteller om en forestående nasjonal dugnad, hvor vi atter en gang skal vise verden vinterveien. Et stolt budskap om at skiløpernasjonen har invitert til en varm og inkluderende idrettsfest, en utvidet kulturuke, nok en installasjon i vårt uavlatelige nasjonsbyggingsprosjekt. Når det kommer til stykket (hvilket det stundom gjør), vil det bli en jippo midt i blinken for Fedrelandets omdømmebestrebelse. Her er vi på hjemmebane. Dette er noe vi *kan*; tenk bare på Lillehammer-OL med Fakkelfstafetten og det hele!

I andre land synes man ofte det er OK å hegne om landets kulturarv og ta vare på praktbygninger

harry-faktoren med? Rett og slett som et kulturuttrykk på et nivå som vi kan være rimelig komfortable med.

Smørebua speiler seg i nordfasadens glassflater. Hva den tilfeldig forbigående ikke kan vite, er at rett der inne, bak glasset, lå engang et bibliotek. Det er allerede lenge siden, fra før den tid UD begynte å titulere seg selv som *en moderne kunnskapsorganisasjon*. Hvor biblioteket tok veien, vet knapt noen lenger. Og hva skulle man egentlig med denslags, lissom?

Men hva skal en si om arkitekturen? Er det mulig å nyte synet av denne troskyldig påtrengende nykomlingen? Nøkernt sett er dette kun en enkelt om enn litt selvhøytidelig utformet trekasse med stående bordkledning i glinsende parkett-kvalitet. Men den er også noe mer: Manifestasjonen av en idé, unnfanget og klekket ut i Mangfoldåret 2008. Forfatteren av disse linjer er ingen stor beundrer av Snøhettas gjennomgående oppskrytne produkter, men dette er ikke det verste de har frembrakt. Og er den egentlig så malplassert som mange vil ha det til? Her har den blitt tildelt rollen som en ikke helt ueffen le-vegg mot den ellers nakne langsiden av et forblåst og uferdig byrom. Kanskje den bør få stå. ■■■

nok en
installasjon i
vårt uavlatelige
nasjonsbyg-
gingsprosjekt